Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
14 päivänä lokakuuta 2021 [1]

Asia C-556/20

Schneider Electric SA,
Axa SA,
BNP Paribas,
Engie,
Orange SA ja
L'Air liquide, société anonyme pour l'étude et l'exploitation des procédés Georges Claude
vastaan
Premier ministre ja
Ministre de l'Economie, des Finances et de la Relance

(Ennakkoratkaisupyyntö – Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa ja veronhyvitystä koskeva järjestelmä osinkojen edelleen jakamisen yhteydessä – Emo-tytäryhtiödirektiivin (direktiivi 90/435) suhde perusvapauksiin – Lähdevero – Emoyhtiölle maksettujen osinkojen verottaminen direktiivin 90/435 4 artiklan nojalla – Säännökset, jotka koskevat verohyvitysten maksua osingonsaajille (direktiivin 90/435 7 artiklan 2 kohta)

I Johdanto

1. Ranskalaisten yhtiöiden piti vuoteen 2004 saakka jakaessaan osinkoja edelleen osakkailleen suorittaa irtaimen omaisuuden tuotosta pidätetty vero ("précompte mobilier"), jos yhtiön jaettavista voitoista (tässä tapauksessa saaduista osingoista) ei kannettu yhteisöveroa. Tämä järjestelmä sisälsi myös hyvityksen, jonka osinkojen saaja sai osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä, mutta hyvitys evättiin, jos kyseessä oli ulkomaisten tytäryhtiöiden osingonjako.

2. Unionin tuomioistuin on tästä syystä jo käsitellyt asioissa Accor [2] ja komissio v. Ranska [3] Ranskan oikeustilaa omistusketjussa suoritettavan osinkojen verotuksen osalta ja todennut joka kerta, että sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta oli loukattu. Nyt käsiteltävässä asiassa on kyseessä vastaavien ranskalaisten säännösten yhteensopivuus direktiivin

[1] Alkuperäinen kieli: saksa.

[2] Tuomio 15.9.2011, Accor (C-310/09, EU:C:2011:581).

[3] Tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta) (C-416/17, EU:C:2018:811).

90/435[4] (jäljempänä emo-tytäryhtiödirektiivi) säännösten kanssa. Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) pyytää nimittäin tässä ennakkoratkaisupyynnössä niiden tulkintaa, erityisesti sitä, mahdollistaako tämän direktiivin 7 artiklan 2 kohta Ranskalle tällaisen veron pidättämisen irtaimen omaisuuden tuotosta.

3. Sen kysymyksen lisäksi, sopiiko Ranskan järjestelmä yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin kanssa, tulee siten esiin myös se kysymys, voidaanko verotusjärjestelmä, joka on perusvapauksien vastainen, kuitenkin sallia jäsenvaltiolle emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan perusteella.

II Asiaa koskeva lainsäädäntö

A Unionin oikeus

4. Emo-tytäryhtiödirektiivin tavoitteena on sen johdanto-osan perustelukappaleiden mukaan vapauttaa lähdeverosta osingot ja muut jaetut voitot, joita tytäryhtiöt maksavat emoyhtiöilleen, ja välttää tällaisen tulon kaksinkertainen verotus emoyhtiön tasolla.

5. Direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos emoyhtiölle tai sen kiinteälle toimipaikalle jaetaan voittoa muutoin kuin tytäryhtiön selvitystilaan joutumisen yhteydessä sillä perusteella, että emoyhtiö on tytäryhtiönsä osakas, emoyhtiön sijaintivaltion ja sen kiinteän toimipaikan sijaintivaltion on joko

– oltava verottamatta tätä voittoa, tai

– verotettava tällaista voittoa, mutta samalla valtuutettava emoyhtiö ja kiinteä toimipaikka vähentämään maksettavan veron määrästä osuus, jonka tytäryhtiö tai mikä tahansa alatytäryhtiö on maksanut voittoon liittyvästä yhtiöverosta, edellyttäen, että 2 ja 3 artiklassa säädetyt vaatimukset kunkin tason yhtiön ja alatytäryhtiön osalta täyttyvät, mutta kuitenkin enintään emoyhtiölle maksettavaksi määrättyä veromäärää vastaava määrä.

– –

2. Kukin jäsenvaltio voi kuitenkin säätää, ettei osuuteen liittyviä kuluja tai tytäryhtiön voitonjaosta johtuvia arvonalennuksia saa vähentää emoyhtiön verotettavista voitoista. Jos näissä tapauksissa osuuteen liittyvät hallintokulut vahvistetaan vakiomenetelmällä, vakiomäärä ei saa olla suurempi kuin 5 prosenttia tytäryhtiön jakamista voitoista.”

6. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tytäryhtiön emoyhtiölleen jakama voitto on vapautettava [lähdeverosta].”

[4] Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/435/ETY (EUVL 1990, L 225, s. 6), sellaisena kuin se on viimeksi 22.12.2003 annetulla direktiivillä 2003/123/EY (EUVL 2004, L 7, s. 41) muutettuna ja siinä muodossa kuin se oli voimassa vuonna 2004.

7. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin seuraavaa:

”Tämä direktiivi ei vaikuta osinkojen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi tai vähentämiseksi tarkoitettujen kansallisten säännösten tai sopimusmääräysten soveltamiseen, erityisesti jos säännökset tai määräykset koskevat verohyvitysten maksua osingonsaajille.”

B Ranskan oikeus

8. Yleisen verokoodeksin (Code général des impôts) 146 §:n 2 momentissa, siinä muodossa kuin se oli voimassa pääasian oikeudenkäynnin kannalta merkityksellisenä verovuonna, säädettiin seuraavaa:

”Kun emoyhtiön jakamat osingot antavat aiheen soveltaa jäljempänä 223 sexies §:ssä säädettyä pidätystä, pidätetystä verosta vähennetään tarvittaessa enintään viimeisten viiden vuoden kuluessa päättyneiden tilikausien aikana – – osakkeenomistuksen perusteella saatuun tuottoon liittyvät veronhyvitykset.”

9. Yleisen verokoodeksin 158 bis §:n 1 momentissa, siinä muodossa kuin se oli voimassa pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevina verovuosina, säädettiin seuraavaa:

”Henkilöiden, jotka saavat osinkoja ranskalaisilta yhtiöiltä, katsotaan saavan tuloa, joka muodostuu

a) rahamääristä, jotka ne saavat yhtiöltä, ja

b) veronhyvityksestä, joka on valtioon kohdistuva saatava.

Tämä veronhyvitys vastaa puolta yhtiön tosiasiallisesti maksamista rahamääristä. Veronhyvitys on mahdollinen vain, jos tulo sisältyy edunsaajan tuloveron perusteeseen. Veronhyvitys myönnetään tämän veron maksamiseksi. Veronhyvitys maksetaan rahana luonnollisille henkilöille, jos veronhyvityksen määrä ylittää heidän maksettavakseen määrätyn veron määrän.”

10. Yleisen verokoodeksin 216 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Emoyhtiön tilikauden aikana saama nettotuotto – – tarkoitetuista omistusosuuksista, jotka antavat oikeuden emoyhtiösääntelyn soveltamiseen, voidaan vähentää – – tämän kokonaisnettovoitosta – –”

11. Yleisen verokoodeksin 223 sexies §:n 1 momentin 1 kohdassa, sellaisena kuin sitä sovellettiin 1.1.2000 alkaen, säädettiin seuraavaa:

”– – kun yhtiön jakama tuotto maksetaan sellaisista varoista, joiden johdosta yhtiö ei ole ollut velvollinen maksamaan – – yleisen verokannan mukaista yhteisöveroa, yhtiön on tehtävä pidätys, jonka määrä vastaa veronhyvitystä, joka lasketaan 158 bis §:n 1 momentin mukaisesti. Tämä pidätys on maksettava osingoista, jotka oikeuttavat 158 bis §:ssä säädettyyn yhteisöveron hyvitykseen, riippumatta siitä, ketkä ovat osingonsaajia.”

III Pääasian oikeudenkäynti

A Asian C-556/20 tausta

12. Nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön kohteena on vuoteen 2004 saakka voimassa ollut osinkojen verotusta omistusketjussa koskeva Ranskan järjestelmä.

13. Tämä järjestelmä koostui useista osatekijöistä. Siltä osin kuin – ranskalaisen tai ulkomaisen – tytäryhtiön voittoja jaettiin sen ranskalaiselle emoyhtiölle, ne vapautettiin yleisen verokoodeksin 216 §:n 1 momentin nojalla – lukuun ottamatta 5 prosentin vakiomäärää kuluista ja menoista – yhteisöverosta.

14. Lisäksi Ranska oli ottanut jo vuodesta 1965 lähtien käyttöön verotusjärjestelmän, joka koostui verohyvityksestä ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta (”précompte mobilier”), siltä osin kuin osingot jaettiin edelleen omistusketjussa. Nämä säännökset kumottiin 1.1.2005, mutta ne olivat voimassa vielä riidanalaisina vuosina 2000–2004.

15. Yleisen verokoodeksin 158 bis §:n mukaan henkilöt, jotka saivat osinkoja ranskalaiselta yhtiöltä, saivat automaattisesti veronhyvityksen, joka oli 50 prosenttia jaetuista osingoista. Tämän veronhyvityksen tarkoituksena oli neutralisoida aikaisempi yhteisövero, joka oli kannettu yhtiön tasolla, ja varmistaa sijoittajien (luonnollisten henkilöiden) oikea verotus heidän taloudellisen suorituskykynsä perusteella heidän tuloveronsa yhteydessä. Jaetuista voitoista oli näet jo kannettu vero voittoa tehneen ja osinkoa jakavan yhtiön tasolla 33,33 prosentin suuruisena yhteisöverona, ja siitä kannettiin vero toiseen kertaan osakkailta. Kaiken kaikkiaan tämä hyvitys neutralisoi saajan tasolla tarkalleen yhteisöverorasitteen, joka oli aiheutunut osingon jakaneelle yhtiölle. Tämä saa siis 100 prosenttia voitosta (66,66 prosenttia osingonjakona ja 50 prosenttia 66,66:sta = 33,33 hyvityksenä) ja maksaa veron tästä 100:sta oman yksilöllisen verokantansa mukaan tuloveron yhteydessä.

16. Tämän perusteella veronhyvitys oli kuitenkin tarpeen vain siltä osin kuin asianomaiselta osinkoa jakavalta yhtiöltä kannetaan tosiasiallisesti yhteisövero jaetuista voitoista. Käytännön syistä veronhyvitys tosin myönnettiin vakiomääräisenä kaikille osakkaille, jotka saivat osinkoja ranskalaisilta yhtiöiltä. Oli merkityksetöntä, kannettiinko osinkoa jakavalta yhtiöltä aikaisemmin myös tosiasiallisesti yhteisövero näistä tuloista.

17. Korjaavana mekanismina otettiin kuitenkin yleisen verokoodeksin 223 sexies §:ssä käyttöön irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero osinkoa jakavan yhtiön tasolla. Tämä pidätys tehtiin muun muassa silloin, jos osingonjaon taustalla olevista voitoista ei kannettu veroa osinkoa jakavalta yhtiöltä tai vero kannettiin vain osittain. Tältä osin osinkoa jakavan yhtiön tasolla pidätettävän veron tarkoituksena oli oikeuttaa osakkaalle suoritettava vakiomääräinen veronhyvitys. Esimerkiksi verovapaata voittoa, jonka suuruus on 100, alennetaan pidätyksellä 66,66:een, joka jaetaan tämän jälkeen ja joka korotetaan jälleen 100:aan osinkojen saajalle suoritettavalla hyvityksellä (50 prosenttia 66,66:sta = 33,33).

18. Jos esimerkiksi ranskalainen emoyhtiö sai ranskalaiselta tytäryhtiöltään osinkoa, emoyhtiö sai vakiomääräisen veronhyvityksen, jonka suuruus oli 50 prosenttia osingoista. Koska osingot olivat emoyhtiölle yleisen verokoodeksin 216 §:ään sisältyvän emo-tytär-järjestelyn vuoksi verottomia mutta osakas sai kuitenkin myös hyvityksen, emoyhtiön oli pidätettävä osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä vero osakkailtaan. Emoyhtiö sai kuitenkin vähentää tästä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta veronhyvityksen määrän yleisen verokoodeksin

146 §:n 2 momentin nojalla. Siten emoyhtiön tasolla ei viime kädessä ollut verotuksellista lisärasitusta. Veronhyvitys ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero kuittasivat emoyhtiön tasolla aina toisensa niin kauan kuin osinkoa ei jaettu valtiosta toiseen.

19. Yleisen verokoodeksin 158 bis §:n nojalla ranskalaisella emoyhtiöllä ei sitä vastoin ollut oikeutta veronhyvitykseen, jos se sai osinkoja johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelta tytäryhtiöltä. Emo-tytäryhtiödirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä sitä ei saanut ainakaan verottaa näistä osinkotuloista. Kun se jakoi osinkoja edelleen, sen omat osakkaat saavat kuitenkin hyvityksen yleisen verokoodeksin 158 bis §:n nojalla, koska osingot olivat peräisin ranskalaiselta yhtiöltä (tässä tapauksessa emoyhtiöltä). Koska osinkotuloista ei kannettu veroa emoyhtiöltä, tämä osakkaalle annettu hyvitys korjattiin kuitenkin emoyhtiön tasolla irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävällä verolla. Kun siis emoyhtiö jakoi nämä tytäryhtiöltään saamansa osingot eteenpäin omille osakkailleen, se oli velvollinen maksamaan pidätyksen. Se ei saanut kuitenkaan kuitata sitä omalla veronhyvityksellään. Siten summa, jonka emoyhtiö kykeni jakamaan edelleen omille osakkailleen, pieneni.

20. Se, että emoyhtiö ei saanut yleisen verokoodeksin 158 bis §:n vuoksi hyvitystä saadessaan osinkoja ulkomaille sijoittautuneilta tytäryhtiöiltään, esti siten osinkojen neutraalin edelleenjakamisen asianomaisille osakkaille ja johti osinkojen erilaiseen kohteluun rajatylittävissä tilanteissa.

B Pääasian käsittely

21. Tästä syystä yhtiöt Schneider Electric SE, AXA SA, BNP Paribas, Engie SA, Orange SA ja L'Air Liquide SA (jäljempänä kantajayhtiöt) vaativat vuosina 2000–2004 maksetun irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron palautusta siltä osin kuin niitä ei ollut kuitattu vastaavilla hyvityksillä.

22. Kantajayhtiöiden esityksestä ilmenee, että ne olivat saaneet vuosina 2000–2004 osinkoja muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneilta tytäryhtiöiltään ja maksaneet näiden osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron, josta säädetään yleisen verokoodeksin 146 §:n 2 momentissa, luettuna yhdessä yleisen verokoodeksin 158 bis §:n ja 233 sexies §:n kanssa.

23. Ne väittävät siinä yhteydessä, että nämä säännökset eivät sovi yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin kanssa. Ensimmäisessä oikeusasteessa kanteet menestyivät osittain Cour administrative d'appel de Versailles'ssa (Versailles'n ylempi hallintotuomioistuin, Ranska), mutta Ranskan valtio valitti Conseil d'État'han.

24. Samanaikaisesti ja päätöksentekoa nopeuttaakseen kantajayhtiöt nostivat 27. ja 28.7.2020 suoraan kanteita Conseil d'État'ssa. Ne vaativat niissä 1.11.1995 asiakirjatunnisteilla 4 J 1321 ja 4 J 1322 julkaistujen ja 21.3.2001 päivättyyn ohjeeseen 4 J-1-01 sisältyvien hallintosäännösten toteamista pätemättömiksi.

25. Kantajayhtiöt esittävät tässä yhteydessä, että riidanalaisissa hallinnollisissa ohjeissa toistettiin tuolloin voimassa olleen yleisen verokoodeksin 223 sexies §:n säännökset. Tämä säännös itse ei kuitenkaan sovi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhteen direktiivin 90/435 4 artiklan kanssa, joten myös vastaavat hallintosäännökset ovat kantajayhtiöiden mukaan pätemättömiä.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee yhteensopivuutta direktiivin 90/435 4 artiklan kanssa koskevan kysymyksen lisäksi myös sitä, voiko Ranskan verojärjestelmä, joka koostuu veronhyvityksestä ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta, mahdollisesti olla sallittu direktiivin 90/435 7 artiklan 2 kohdan nojalla kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevana yhtenäisenä järjestelmänä.

IV Ennakkoratkaisupyyntö ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

27. Edellä esitetyn perusteella Conseil d'État on lykännyt hallintosäännöksiä koskevan asian käsittelyä ja esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

”Ovatko [emo-tytäryhtiödirektiivin] 4 artiklan säännökset, kun otetaan erityisesti huomioon tämän direktiivin 7 artiklan 2 kohta, esteenä yleisen verokoodeksin 223 sexies §:n kaltaiselle säännökselle, jossa säädetään osinkojen taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevan järjestelyn asianmukaiseksi täytäntöönpanemiseksi verosta, joka pidätetään emoyhtiön jakaessa edelleen voittoja, jotka toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sijoittautuneet tytäryhtiöt ovat sille jakaneet?”

28. Unionin tuomioistuimessa ovat kirjallisia lausumiaan esittäneet Schneider Electric, AXA, Engie, Orange, L'Air Liquide, Ranska ja Euroopan komissio, jotka osallistuivat myös suulliseen käsittelyyn 8.9.2021.

V Oikeudellinen arviointi

A Ennakkoratkaisukysymys

29. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään nimenomaisesti vain, sopiiko yleisen verokoodeksin 223 sexies §:n mukainen irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan kanssa, kun otetaan sen 7 artiklan 2 kohta huomioon. Tilanne, jossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää vastausta, liittyy siihen, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut tytäryhtiö jakaa osinkoja Ranskaan sijoittautuneelle emoyhtiölleen, joka jakaa ne edelleen osakkailleen.

30. Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, kantajayhtiöt vastustavat irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron maksamista, joka perustuu 1.1.1995 asiakirjatunnuksilla 4 J 1321 ja 4 J 1322 julkaistuihin ja 21.3.2001 päivättyyn ohjeeseen 4 J-1-01 sisältyviin hallintosäännöksiin. Verorasite syntyy kuitenkin vain, jos ja kun tätä pidätystä ei niiden tapauksessa (toisin kuin täysin kotimaisessa tapauksessa) kuittaa vastaava veronhyvitys.

31. Unionin tuomioistuin totesi jo tuomiossa Accor[5] juuri tämän rajatylittävän tapauksen epäedullisen kohtelun täysin kotimaiseen tapaukseen nähden unionin oikeuden vastaiseksi. Se totesi siinä, että nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellinen Ranskan säännös oli sijoittautumisvapauden (SEUT 49 artikla) ja pääomien liikkumisvapauden (SEUT 63 artikla) vastainen. Tämän verotuksen yhteensopimattomuus unionin oikeuden kanssa vahvistettiin

[5] Tuomio 15.9.2011, Accor (C-310/09, EU:C:2011:581).

tuomiossa komissio v. Ranska.[6] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päättelee tästä perustellusti, että yhtiöllä, joka saa osinkoja ulkomaille sijoittautuneelta tytäryhtiöltä ja jolta pidätetään vero osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä, on oikeus veronhyvitykseen.

32. Jää kuitenkin avoimeksi,[7] voidaanko tämä oikeus hyvitykseen nykyään (eli unionin tuomioistuimen molempiin tuomioihin perustuvien unionin oikeudellisten määräysten täytäntöönpanon jälkeen) kuitata irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta, ja miten se tehdään. Tästä syystä tilanne saattaisi olla sellainen, että kantajayhtiöt eivät edelleenkään saa hyvitystä, kuten kotimaisessa tapauksessa. Tilanne saattaisi kuitenkin olla sellainenkin, että ne sekä saavat hyvityksen (osinkojen saajana) että voivat vaatia irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron poistamista (osinkojen edelleenjakajana).

33. Jos kanteen nostaneet yhtiöt eivät edelleenkään ole saaneet vastaavaa hyvitystä, tulee esiin kysymys, joka koskee seurauksia, joita perusvapauksille aiheutuu siitä, että yleisen verokoodeksin 223 sexies §:n mukainen irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero mahdollisesti sopii yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin kanssa (jäljempänä B osa). Jos kantajayhtiöt ovat sitä vastoin saaneet vastaavan hyvityksen kuin kotimaisessa tapauksessa, on selvennettävä, kuuluuko tämä ranskalainen osinkoverotusjärjestelmä, joka perustuu irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävään veroon ja veronhyvitykseen, emo-tytäryhtiödirektiivin soveltamisalaan (jäljempänä C osa), ja jos näin on, sallitaanko emo-tytäryhtiödirektiivissä mahdollisesti tällainen järjestelmä (jäljempänä D osa).

B Emo-tytäryhtiödirektiivin ja perusvapauksien välinen suhde (sijoittautumisvapaus ja pääomien liikkumisvapaus)

34. Siitä, että yleisen verokoodeksin 223 sexies §:ssä säädettyä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa koskevat säännökset sopisivat yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin kanssa, ei seuraisi, että Ranskan järjestelmä olisi kokonaisuutena unionin oikeuden mukainen puuttuvasta veronhyvityksestä huolimatta.

35. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että Ranskan sääntely tai se, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä tulkinnut, on ristiriidassa perusvapauksien kanssa ja merkitsee sitä, että Ranska ei ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan.[8] Tämä primäärioikeuden rikkominen perustuu riittämättömään veronhyvitykseen siinä yhteydessä, kun yhtiö, jonka kotipaikka ei ole Ranskassa, jakaa osinkoja. Sitä ei – kuten kantajayhtiötkin ovat esittäneet suullisessa käsittelyssä – korjattaisi tai oikeutettaisi sillä, jos emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohta ei koske nyt käsiteltävää Ranskan verojärjestelmää eikä siis ole sen esteenä.

6 Tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta) (C-416/17, EU:C:2018:811).

7 Vrt. myös komission kannanotto sen kirjelmän 41 kohdassa.

8 Tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta) (C-416/17, EU:C:2018:811) ja tuomio 15.9.2011, Accor (C-310/09, EU:C:2011:581).

36. Normihierarkia on selvä. Emo-tytäryhtiödirektiiviä on arvioitava perusvapauksien perusteella eikä päinvastoin. Vaikka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä voidaan löytää lausumia siitä, että säännöstä, joka kuuluu alaan, joka on yhdenmukaistettu kattavasti unionin tasolla, ei pidä arvioida suhteessa primäärioikeuden määräyksiin vaan suhteessa yksinomaan yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin,[9] tästä ei seuraa päinvastaista.

37. Ensinnäkin unionin tuomioistuin tutkii, onko johdettu oikeus primäärioikeuden mukainen.[10] Toiseksi edellä esitetty toteamus koskee tapauksia, joissa ei vallitse epäilystä siitä, sopiiko johdettu oikeus yhteen primäärioikeuden kanssa. Silloin on näet sovellettava ensisijaisesti johdettua oikeutta erityislainsäädäntönä. Jos riidanalainen toimi on jo sen perusteella unionin oikeuden vastainen, ei ole sen lisäksi tarpeen tutkia, onko se myös primäärioikeuden vastainen.

38. Jos emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdassa sallittaisiin tällainen järjestelmä ilman hyvitystä, heräisi yhtäältä epäilys sen yhteensopivuudesta perusvapauksien kanssa. Toisaalta emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan nojalla direktiivi ei vaikuta ”kansallisten säännösten tai sopimusmääräysten soveltamiseen”. Kyseessä ei siten ole myöskään kattava yhdenmukaistaminen emo-tytäryhtiödirektiivillä.

39. Niin kauan kun hyvitys, joka kuitataan irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa vastaan, riippuu edelleen siitä, onko osinkoja jakava tytäryhtiö sijoittautunut Ranskaan vai johonkin toiseen jäsenvaltioon, Ranskan järjestelmä, joka perustuu irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävään veroon ja veronhyvitykseen, on siis edelleen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön[11] mukaisesti unionin oikeuden vastainen.
Emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohtakaan ei voisi muuttaa tätä millään tavoin.

C Emo-tytäryhtiödirektiivin sovellettavuus myönnettäessä hyvitys ”ulkomaisten osinkojen” saamisen yhteydessä

40. Jos kantajayhtiöille sitä vastoin myönnetään vastaava hyvitys myös silloin, kun osinkoja jakavat ulkomaille sijoittautuneet tytäryhtiöt, on pohdittava, onko emo-tytäryhtiödirektiivi sovellettavissa.

1. Emo-tytäryhtiödirektiivin soveltamisala

41. Emo-tytäryhtiödirektiivin johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta näet ilmenee, että kyseisen direktiivin tarkoituksena on välttää tytäryhtiön emoyhtiölleen jakaman voiton kaksinkertainen verotus emoyhtiön tasolla.[12] Tämä kuitenkin varmistetaan jo yleisen

9 Vrt. tuomio 20.12.2017, Deister Holding ja Juhler Holding (C-504/16 ja C-613/16, EU:C:2017:1009, 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat); tuomio 7.9.2017, Eqiom ja Enka (C-6/16, EU:C:2017:641, 15 kohta); tuomio 30.4.2014, UPC DTH (C-475/12, EU:C:2014:285, 63 kohta); tuomio 11.12.2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, EU:C:2003:664, 64 kohta); tuomio 23.5.1996, Hedley Lomas (C-5/94, EU:C:1996:205, 18 kohta) ja tuomio 12.10.1993, Vanacker ja Lesage (C-37/92, EU:C:1993:836, 9 kohta).

10 Näin esim. tuomio 8.12.2020, Unkari v. parlamentti ja neuvosto (C-620/18, EU:C:2020:1001, 104 kohta); tuomio 8.12.2020, Puola v. parlamentti ja neuvosto (C-626/18, EU:C:2020:1000, 87 kohta); tuomio 26.10.2010, Schmelz (C-97/09, EU:C:2010:632, 50 kohta) ja tuomio 11.12.2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, EU:C:2003:664, 64 kohdan loppuosa).

11 Tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta) (C-416/17, EU:C:2018:811) ja tuomio 15.9.2011, Accor (C-310/09, EU:C:2011:581).

12 Vrt. tästä myös esim. tuomio 17.5.2017, X (C-68/15, EU:C:2017:379, 70 kohta) ja tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495, 45 kohta).

verokoodeksin 216 §:n säännöksessä. Emoyhtiötä ei saa verottaa uudelleen osingoista, jotka se on saanut tytäryhtiön verollisista voitoista. Tästä on kuitenkin erotettava Ranskan järjestelmä, joka perustuu irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävään veroon ja veronhyvitykseen.

42. *Hyvityksen* tarkoituksena on neutraloida osinkoa jakavan yhtiön vero-oikeudellinen ennakkorasite osingon saajan tasolla, jotta vero voidaan lopulta kantaa vain osakkailta heidän maksukykynsä mukaan, tarvittaessa progressiivisesti. Sillä estetään taloudellinen kaksinkertainen verotus. *Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron* tarkoituksena on sitä vastoin poistaa oikeastaan perusteeton hyvitys tai oikeuttaa se asettamalla osinkoa jakavalle yhtiölle vastaava ennakkorasite, jos se on aiemmin puuttunut. Pidätyksellä estetään siten osingonjaon kaksinkertainen tai lopullinen verottamatta jättäminen.

43. Kun kantajayhtiöillä on oikeus veronhyvitykseen, tämä hyvitys vastaa saaduista osingoista suoritettavan yhteisöveron ennakkorasitetta tytäryhtiön tasolla ja kuitataan yleisen verokoodeksin 146 §:n 2 momentissa tarkoitettua irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta tai edelleenjaettavista osingoista, jolloin ei synny osinkojen taloudellista kaksinkertaista verotusta. Tämän osoittavat komission kirjallisessa lausumassaan esittämät esimerkit. Haitallinen rasitevaikutus syntyy nimittäin vain niissä tapauksissa, joissa emoyhtiöltä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettyä veroa ei voida kuitata veronhyvityksellä, joka vastaa yhteisöverorasitetta tytäryhtiön tasolla.

44. Hyvitys ja samanaikainen irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron poistaminen emoyhtiön tasolla johtaisi sitä vastoin emoyhtiön osakkaalle annettavaan perusteettomaan etuun. Tämä saisi nimittäin hyvityksen, vaikka osingoista – jotka emoyhtiö jakoi edelleen sille – ei kannettu koskaan veroa.

45. Ulkomaisen tytäryhtiön osinkojen neutraali kohtelu emoyhtiön jakaessa ne edelleen osakkaalle ei kuitenkaan riipu – toisin kuin komissio ja kantajayhtiöt katsovat – siitä, onko hyvitys osinkojen vastaanoton yhteydessä ja ennakkoveron pidätys edelleenjakamisen yhteydessä samansuuruisia emoyhtiön tasolla (eli sen maksurasitteesta). Ratkaisevaa on pikemminkin se, että irtaimen omaisuuden tuotosta emoyhtiöltä edelleenjakamisen yhteydessä pidätettävä vero ja osakkaalle suoritettava hyvitys vastaavat toisiaan.

46. Tämän osoittaa seuraava esimerkki, jossa emoyhtiö saa verottomasti 66,66:n suuruisen osingon emoyhtiöltä. Tämän on pitänyt maksaa ulkomailla voitostaan, jonka määrä on 100, juuri 33,33:n suuruinen yhteisövero (eli ulkomailla on voimassa sama yhteisöverokanta kuin Ranskassa). Emoyhtiö saa nyt – joskin ajallisesti viipeellä – taannehtivasti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella hyvityksen, jonka suuruus on 33,33, ja voisi nyt jakaa tytäryhtiön voiton täysimääräisesti (eli 100) osakkaille. Yhteisöverorasite on täysin neutralisoitu. Kun se jakaa tämän 100, osakas saisi kuitenkin ilman irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa emoyhtiön tasolla 100 *ja* 50 prosentin hyvityksen, eli tasan 150. Tytäryhtiön voitto, josta ei pidä uudelleenjaon yhteydessä kantaa veroa kahteen kertaan, oli kuitenkin vain 100, ja se kasvaa ilman pidätystä nyt 150:een. Tämän erikoisen lopputuloksen (osingon edelleenjako korottaa osinkoja) estää vasta irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero.

47. Jos tämä emoyhtiö olisi näet maksanut ennakkona irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron (33,33) 100:sta, se voisi silloin myös jakaa edelleen vain 66,66, ja osakas saisi täsmälleen 100 (66,66 osinkoina ja 33,33 omana hyvityksenä). Koska emoyhtiön saama hyvitys ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero vastaavat täsmälleen toisiaan, maksurasitetta ei synny.

48. Jos se olisi jakanut edelleen vain 50, osakas olisi saanut 75 (50 osinkoina ja 25 erillisenä hyvityksenä), ja pidätys olisi vain 50 prosenttia luvusta 50 = 25. Emoyhtiö olisi kuitenkin saanut myös 33,33:n suuruisen hyvityksen, joten jäljelle jäävä saldo olisi 8,33. Jos emoyhtiö sitä vastoin korottaa verottomien tulojen jaon 66,66:sta 100:aan, silloin osakas saa 150 (100 osinkoina ja 50 omana hyvityksenä). Yhtiön on maksettava irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävänä verona 50 (50 prosenttia 100:sta), jota vastaa erillinen 33,33:n suuruinen hyvitys. Jäljellä jää 16,66:n suuruinen maksurasite.

49. Lopputulos on sama, jos ulkomainen yhteisöverorasite oli alempi (esim. 15 prosenttia) ja Ranska neutralisoi myös vain tämän rasitteen hyvityksen avulla. Tytäryhtiö jakaa 85 ranskalaiselle emoyhtiölle. Ranska neutralisoi ennakkoverorasitteen 15:n suuruisella hyvityksellä. Emoyhtiö saa siis (kuten kotimaisessa tapauksessa) 100:n suuruisen osingon, jota ei rasita vero. Osakkaille maksetaan 66,66 ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron suuruus on 33,33. Ranska lukee tämän irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron osakkaan hyväksi, jolloin tämä saa 100. Osinkojen kaksinkertainen verotus vältetään. Emoyhtiön tasolle jää tässäkin tapauksessa maksurasite (nyt 33,33 – 15 = 18,33).

50. Tämä maksurasite ei (eikä hyvityskään) kuitenkaan missään tapauksessa merkitse osinkojen kaksinkertaista verotusta. Sillä pikemminkin varmistetaan, että osakas saa tytäryhtiön alun perin jakamat osingot vähentymättöminä ja korottamattomina. Se, jääkö emoyhtiölle irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron ja hyvityksen kuittauksen jälkeen maksurasite vai hyvityssaldo, riippuu emoyhtiön osingonjakopolitiikasta ja osinkojen yhteisöveron ennakkorasitteesta sekä osakkaalle annetun hyvityksen suuruudesta. Hyvityksen vaatiminen tilanteessa, jossa irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero samaan aikaan poistetaan, olisi näet rinnastettavissa ”rusinoiden poimimiseen”, johon perusvapaudet ja emo-tytäryhtiödirektiivikään eivät anna aihetta. Sen sijaan, että neutraalisuus varmistettaisiin edelleenjaon yhteydessä, osingonjaon määrää korotettaisiin Ranskan valtion vahingoksi.

51. Kaiken kaikkiaan hyvityksen ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron yhteisvaikutus ei näin ollen kuulu tässä tapauksessa emo-tytäryhtiödirektiivin soveltamisalaan. Tästä syystä ei voida myöskään todeta, että tämän direktiivin 4 artiklaa (jäljempänä 3 jakso) ja 5 artiklaa (jäljempänä 2 jakso) olisi rikottu.

2. Kyseessä ei ole emo-tytärdirektiivin 5 artiklassa tarkoitettu lähdevero

52. Koska irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävän veron maksaa osinkoja jakava yhtiö eikä arvopaperien omistaja (eli osinkojen saaja), jo tästä syystä kyseessä ei ole emo-tytäryhtiödirektiivin 5 artiklassa tarkoitettu lähdevero.[13] Tässä tapauksessa ei ole myöskään kyseessä ulkomaisen osinkojen saajan lähdeverorasite vaan ”ainoastaan” osinkoja edelleenjakavan ranskalaisen emoyhtiön verorasite.

[13] Näin belgialaisen oikeudenmukaisuusveron (Fairness tax) osalta nimenomaisesti tuomio 17.5.2017, X (C-68/15, EU:C:2017:379, 65 kohta); tuomio 24.6.2010, P. Ferrero ja General Beverage Europe (C-338/08 ja C-339/08, EU:C:2010:364, 26 kohta); tuomio 26.6.2008, Burda (C-284/06, EU:C:2008:365, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen); tuomio 12.12.2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, 109 kohta) ja tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495, 47 kohta). Ks. lähdeveron käsitteestä ratkaisuehdotukseni X (C-68/15, EU:C:2016:886, 37 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

3. Kyseessä ei ole emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan rikkominen

53. Kyseessä ei voi olla myöskään emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan 1 kohdan rikkominen. Siinä säädetään, että emoyhtiön valtion on joko oltava verottamatta tätä (tässä tapauksessa osinkojen muodossa tulevaa) voittoa tai vähennettävä ulkomainen vero-oikeudellinen ennakkorasite.

54. Ranska on valinnut verovapautusmenetelmän. Yleisen verokoodeksin 216 §:n nojalla nämä osinkotulot voidaan vähentää emoyhtiön voitosta.
Emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa sallitaan siinä yhteydessä kaiken kaikkiaan enintään 5 prosentin vero osinkotuloista. Niin kauan kuin Ranskan järjestelmässä varmistetaan, että emoyhtiön saamista osingoista ei kanneta korkeampaa kuin 5 prosentin vero, ristiriitaa emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan kanssa ei ole. Yleisen verokoodeksin 216 § näyttää mahdollistavan tämän. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin viime kädessä arvioitava tätä.

55. Kuten edellä (42 kohta ja sitä seuraavat kohdat) esitetään, irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa ja veronhyvitystä koskevassa järjestelmässä ei sitä vastoin pidä verottaa voittoja tai osinkoja vaan varmistaa, että voitot, joita jo rasittaa yhteisövero, vapautetaan yhteisöverosta osakkaan tasolla, ja niistä voidaan silloin kokonaisuutena kantaa vero osakkaan oman verokannan mukaan (yleensä progressiivisesti).

56. Vain silloin, jos irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa tarkasteltaisiin täysin erillään, voitaisiin päätyä kantajayhtiöiden ja komission kannan mukaisesti siihen, että kyseessä on emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan rikkominen. Tämä olisi mahdollista, jos irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa olisi pidettävä osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä saaduista osingoista kannettavana (lisä)verona.

57. Unionin tuomioistuin on esimerkiksi jo todennut, että
emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan 1 kohta käsittää myös edelleen jaetun voiton osalta saatujen osinkojen osalta perittävän lisäveron.[14] Tämä tapaus koski kuitenkin ylimääräistä yhteisöveroa, joka kannettiin saatujen osinkojen edelleenjakamisen perusteella tilanteessa, jota Belgian valtio oli pitänyt kohtuuttomana. Vaikka yhtiö oli osingonjakovuonna pienentänyt verotuksellista tulostaan tai nollannut sen kokonaan käyttämällä erilaisia, kansallisessa vero-oikeudessa säädettyjä vähennyksiä, osakkaat saivat silti osinkoja (ns. Fairness Tax, jäljempänä oikeudenmukaisuusvero). Tämä oikeudenmukaisuusvero tarkoitti vain saatujen (oikeastaan verovapaiden) osinkojen verottamista jälkikäteen edelleenjakamisen yhteydessä. Tällainen ei sovi yhteen emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklan 1 kohdan kanssa.

58. Ranskan lainsäädännön mukainen irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero poikkeaa kuitenkin luonteeltaan tästä merkittävästi, kuten Ranska korosti vielä kerran suullisessa käsittelyssä. Tämä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero ei luo – toisin kuin esimerkiksi oikeudenmukaisuusvero – lainkaan verotuloa, vaan sillä ”ainoastaan” korjataan osakkaalle myöhemmin annettavaa hyvitystä. Jos irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa tarkasteltaisiin täysin erillään, jätettäisiin huomiotta se, että irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero, jonka osinkoa jakava yhtiö suorittaa, on välttämättä yhteydessä veronhyvitykseen, joka osinkojen saajalle annetaan Ranskan järjestelmässä.

[14] Tuomio 17.5.2017, X (C-68/15, EU:C:2017:379, 77 kohta ja sitä seuraavat kohdat), ks. tästä myös ratkaisuehdotukseni X (C-68/15, EU:C:2016:886, 53 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

59. Mikäli yhtiö ei maksaisi voitosta lainkaan yhteisöveroa (eli tulot olisivat verottomia) ja jakaisi sen 100:n suuruisena, silloin ei olisi oikeutettua hyvittää veroa (50:n suuruisena) osingon saajalle. Ranska puhuu kirjallisissa lausumissaan tässä yhteydessä osuvasti perusteettomasta edusta tai verovapautuksen myöntämisestä kahteen kertaan. Tämän välttämiseksi Ranska olisi voinut myös peruuttaa osakkaalle myönnettävän hyvityksen, mikä olisi ollut unionin oikeuden perusteella ongelmatonta.

60. Ranska on valinnut kuitenkin toisen tekniikan. Se myöntää kyllä hyvityksen mutta korjaa kuitenkin mahdollisen puuttuvan yhteisöverorasitteen osinkoa jakavan yhtiön (tässä tapauksessa emoyhtiön) tasolla irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävällä verolla (vrt. tästä edellä 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

61. Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero ei siis merkitse tässä yhteydessä verotusta vaan ainoastaan tekniikkaa, jolla huolehditaan voittojen täysimääräinen kohdentaminen osakkaalle, jolta voidaan kantaa vero yhtiön jaetuista voitoista oikean suuruisena. Se liittyy ainoastaan muodollisesti osinkojen maksamiseen. Aineellisoikeudellisesti se liittyy kuitenkin hyvityksen antamiseen osinkojen saajalle. Näin ollen tämä hyvitys peruutetaan, jos tuloista ei kanneta veroa osinkoa jakavalta yhtiöltä.

62. Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero *ei* siis ole osingonjakoon perustuva *lisävero* (kuten esim. oikeudenmukaisuusvero [15]). Se on pikemminkin vain yksi enemmän tai vähemmän monimutkainen korjauskeino, jolla varmistetaan oikeansuuruinen verotus osingon saajan tasolla. Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävällä verolla korjataan ”ainoastaan” muutoin perusteeton osingon saajalle annettava hyvitys, missä yhteydessä korjaus tehdään osinkoa jakavan yhtiön tasolla. Tämän seurauksena osaa osingoista (33,33 prosenttia) ei makseta suoraan osakkaalle vaan epäsuorasti verottajan välityksellä osakkaalle, ilman että siitä kannettaisiin kuitenkaan tältä veroa (eli että määrää pienennettäisiin).

4. Välipäätelmä

63. Osinkoa jakavalta yhtiöltä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero, joka kompensoidaan osingon saajalle annettavalla hyvityksellä, ei merkitse aineellisesti eikä Ranskan järjestelmän kokonaistarkastelun perusteella jaettaviin osinkoihin kohdistuvaa ylimääräistä verorasitetta, joten se ei voi olla ristiriidassa emo-tytäryhtiödirektiivin 5 artiklan eikä 4 artiklan kanssa.

D Toissijaisesti: emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan tulkinta

64. Vain siltä varalta, että unionin tuomioistuin näkisi tilanteen toisin ja tarkastelisi irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa erikseen emoyhtiön saamista osingoista pidätettävänä lisäverona, jonka perusteena on edelleenjakaminen osakkaille, esitetään toissijaisesti kysymys emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan oikeudellisesta ulottuvuudesta.

65. Tämän perusteella direktiivi ei koske sellaisten kansallisten säännösten soveltamista, joiden tarkoituksena on estää osinkojen kaksinkertainen verotus tai vähentää sitä (1 jakso), eikä varsinkaan säännöksiä, jotka koskevat verohyvitysten maksamista osinkojen saajille (2 jakso). Ensimmäinen vaihtoehto ei ole merkityksellinen tässä tapauksessa, koska irtaimen omaisuuden

[15] Tuomio 17.5.2017, X (C-68/15, EU:C:2017:379).

tuotosta pidätettävällä verolla – jos sitä ehdotukseni vastaisesti tarkastellaan erikseen – ei pyritä vähentämään tai poistamaan kaksinkertaista verotusta. Sillä enintään vältetään – kuten myös yhden kantajayhtiön edustaja on vahvistanut – kaksinkertainen verottamatta jättäminen.

66. Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävää veroa voitaisiin tosin pitää säännöksenä, joka koskee verohyvitysten maksamista osinkojen saajille (toinen vaihtoehto). Edellytyksenä on tosin, että emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohta liittyy myös emo-tytäryhtiödirektiivin 4 artiklaan. Kantajayhtiöt katsovat, että emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohta käsittää vain 5 ja 6 artiklan mukaiset poikkeukset lähdeverokiellosta. Koska irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero ei ole lähdevero, emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohtaa ei voida myöskään soveltaa. Tätä perustellaan pääasiallisesti poikkeusten suppeaa tulkintaa koskevalla vaatimuksella [16] ja sillä, että tämän direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa [17] selvennetään, mitä ei kuulu ilmaisun ”lähdevero” piiriin.

67. Tämä emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan ulottuvuuden suppea tulkinta ei kuitenkaan vakuuta. Ensinnäkään se ei perustu säännöksen sanamuotoon, toiseksi se on ristiriidassa sen syntyhistorian kanssa ja lähemmän tarkastelun perusteella myös unionin tuomioistuimen tähänastisen oikeuskäytännön kanssa.

68. Emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ei ilmene tämän direktiivin 5 ja 6 artiklassa säädetyn lähdeverokiellon rajoitusta. Pikemminkin 7 artiklan 2 kohdassa sallitaan kaiken kaikkiaan direktiivistä eli myös 4 artiklasta tehtävät poikkeukset. Myös toisessa vaihtoehdosta puhutaan verohyvityksistä, joiden – kuten tässä tapauksessa – ei tarvitse välttämättä olla yhteydessä lähdeveron sisältöön. Ei ole mitään viitteitä siitä, että emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohta ei käsittäisi nimenomaan 4 artiklaa.

69. Mielestäni emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdassa ainoastaan selvennetään, että kansallinen verotusjärjestelmä, jolla pyritään direktiivin tavoitteisiin tietyillä tekniikoilla, jotka saattaisivat erikseen tarkasteltuina olla mahdollisesti ongelmallisia, voisi olla kuitenkin sallittu kokonaistarkastelun perusteella. Tällaisilta poikkeuksilta edellytetään ”ainoastaan”, että ne eivät ole ristiriidassa emo-tytäryhtiödirektiivin tarkoituksen kanssa. [18]

70. Vastaavasti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä voidaan päätellä, että emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohtaa ei pidä tulkita vain tämän direktiivin 5 ja 6 artiklassa tarkoitetun lähdeverokiellon valossa. Asiassa Océ van der Grinten [19] oli riidanalaista, koskeeko tämän direktiivin 7 artiklan 2 kohta myös (!) lähdeverokieltoa. Tuomiossa päädyttiin siihen ratkaisuun, että direktiivin 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että siinä sallitaan vero, vaikka tämä vero, sikäli kuin se kohdistuu tytäryhtiön emoyhtiölleen maksamiin osinkoihin, on saman direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lähdevero. [20] Unionin tuomioistuin pitää siis lähtökohtana, että ”myös” emo-tytäryhtiödirektiivin 5 artiklassa säädetty lähdeverokielto kuuluu 7 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan rajoittaminen koskemaan ”vain” lähdeverokieltoa olisi ristiriidassa sen kanssa.

[16] Vrt. emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan osalta tuomio 24.6.2010, P. Ferrero ja General Beverage Europe (C-338/08 ja C-339/08, EU:C:2010:364, 45 kohta) ja tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495, 86 kohta).

[17] Tämän sanamuoto on seuraava: ”Tässä direktiivissä käytetty ilmaisu [’lähdevero’] ei käsitä emoyhtiölle suoritetun voitonjaon yhteydessä maksettua tytäryhtiön sijaintijäsenvaltion yhtiöveron etukäteis- tai ennakkomaksua (précompte).”

[18] Vastaavasti ilmeisesti myös tuomio 24.6.2010, P. Ferrero und General Beverage Europe (C-338/08 ja C-339/08, EU:C:2010:364, 46 kohta) ja tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495, 102 kohta).

[19] Tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495).

[20] Tuomio 25.9.2003, Océ Van der Grinten (C-58/01, EU:C:2003:495, 89 kohta).

71. Tämän vahvistaa emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohdan syntyhistoria, jota Ranska painottaa lausunnossaan. Poikkeus perustuu Yhdistyneen kuningaskunnan aloitteeseen, jonka syynä olivat sen yhteisöverojärjestelmän erityispiirteet. Kuten 12.6.1989 tehdystä lopullisesta kompromissiehdotuksesta ilmenee, sanamuodolla oli tarkoitus varmistaa, että ”précompte” ja ”crédit d’impot (avoir fiscale)” eivät kuuluisi direktiivin soveltamisalaan.[21] Molemmat ovat osatekijöitä, jotka sisältyivät myös jo tuolloin voimassa olleeseen Ranskan verotusjärjestelmään. Kompromississa ehdotettu sanamuoto on edelleen emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklassa.

72. Tästä syystä 7 artiklan 2 kohdan soveltaminen toisessa vaihtoehdossa tulee kysymykseen, vaikka kyseessä ei ole tässä tapauksessa lähdevero. Kyseessä on tosin oltava säännös, joka koskee verohyvitysten maksamista osingonsaajille.

73. Vaikka – kuten kantajayhtiöt perustellusti esittävät – vero pidetään irtaimen omaisuuden tuotosta tässä tapauksessa osingon jakajalta, sen tehtävänä on (tästä edellä 58 kohta ja sitä seuraavat kohdat) kuitenkin aineellisesti perusteettoman hyvityksen korjaaminen osingonsaajan tasolla. Kuten edellä on esitetty, irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero liittyy väistämättä verotukseen osingon jakajan tasolla (yhteisövero ja irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero) ja hyvitysjärjestelmään osingonsaajan tasolla. Ranskan järjestelmän mukaan ensin mainittu ei ole ajateltavissa ilman jälkimmäistä.

74. Siten irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävä vero *koskee* myös verohyvitysten (eli hyvitysten) maksamista osingonsaajille. Sanamuodon perusteella
emo-tytäryhtiödirektiivin 7 artiklan 2 kohta käsittää siten tämän Ranskan oikeussäännön. Siinä selvennetään, että emo-tytäryhtiödirektiivi ei koske tällaista korjausmekanismia.

75. Edellytyksenä on tosin, ettei tällä poikkeuksella tehdä emo-tytäryhtiödirektiivin tarkoitusta tyhjäksi. Näin ei missään tapauksessa käy, jos emoyhtiö saa saadessaan osinkoja ulkomaalaiselta tytäryhtiöltään vastaavan hyvityksen, jolla neutralisoidaan näiden osinkojen yhteisöveroa koskeva ennakkorasite. Siltä osin kuin tämä hyvitys voidaan kuitata osinkojen edelleenjakamisen yhteydessä irtaimen omaisuuden tuotosta pidätettävästä verosta, jolla puolestaan ainoastaan korjataan aineellisoikeudellisesti perusteeton hyvitys osakkaan tasolla, tämä ei aiheuta ongelmia: myös tässä tapauksessa Ranskan järjestelmä mahdollistaa verotuksellisesti neutraalin osingonjaon emo-tytäryhtiödirektiivin soveltamisalaan kuuluvien yhtiöiden välillä.

VI Ratkaisuehdotus

76. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Conseil d’État’n ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Direktiivin 90/435 4 artiklan säännökset, luettuina yhdessä 7 artiklan 2 kohdan kanssa, eivät ole esteenä säännökselle, jossa säädetään osakkaan oikeansuuruista verotusta varten käyttöön otetun järjestelmän soveltamiseksi voittojen edelleenjakamisen yhteydessä pidätettävästä verosta, jolla neutralisoidaan seuraavan osingonsaajan (emoyhtiön osakas) vastaava hyvitys. Tämä pätee silloinkin, jos Euroopan unionin johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet tytäryhtiöt ovat ensin jakaneet nämä voitot emoyhtiölleen. Hyvityksen epääminen emoyhtiöltä tässä tilanteessa on sitä vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella jo vastoin perusvapauksia.

[21] Compromis soumis au Conseil ECOFIN du 17 avril 1989 concernant trois problèmes essentiels relatifs aux propositions de directives ”fusion” et ”sociétés mères et filiales” – n 7322/89, page 7/11 – version française.